

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Γ. ΣΠΥΡΑΚΗΣ

ΤΕΡΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ

LIBRON
ΕΚΔΟΤΙΚΗ

ΤΕΡΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΣΥΛΛΟΓΗ ΔΙΗΓΗΜΑΤΩΝ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΠΕΖΟΓΡΑΦΙΑ

ΤΕΡΜΑΤΙΚΟΣ ΣΤΑΘΜΟΣ

ΓΡΗΓΟΡΙΟΣ Γ. ΣΠΥΡΑΚΗΣ

πρώτη έκδοση, Οκτώβριος 2019

© Copyright LIBRON ΕΚΔΟΤΙΚΗ Ι.Κ.Ε. & Γρηγόριος Γ. Σπυράκης

Αθήνα, 2019

ISBN 978-618-83812-4-7

Το παρόν έργο πνευματικής ιδιοκτησίας προστατεύεται κατά τις διατάξεις της ελληνικής νομοθεσίας (Ν. 2121/1993 όπως ο νόμος έχει τροποποιηθεί και ισχύει σήμερα) και τις διεθνείς συμβάσεις περί πνευματικής ιδιοκτησίας. Απαγορεύεται απολύτως άνευ γραπτής αδείας του εκδότη η καθ' οιονδήποτε τρόπο ή μέσο (ηλεκτρονικό, μηχανικό, οπτικοακουστικό ή άλλο) αντιγραφή, φωτοανατύπωση και εν γένει αναπαραγωγή, εκμίσθωση ή δανεισμός, μετάφραση, διασκευή, μετάδοση, αναμετάδοση στο κοινό σε οποιαδήποτε μορφή (ηλεκτρονική, μηχανική ή άλλη) και η εν γένει εκμετάλλευση του συνόλου ή μέρους του έργου.

Σειρά: Σύγχρονη Ελληνική Πεζογραφία - 6

Συλλογή διηγημάτων

Γρηγόριος Γ. Σπυράκης, *Τερματικός σταθμός*

Επιμέλεια - Διόρθωση: Γιώργος Σπυράκης

Σελιδοποίηση & Σχεδιασμός Εξωφύλλου: Μιχάλης Ζούπας | www.zoupas.gr

LIBRON Εκδοτική Ι.Κ.Ε.

Λουκιανού 25 & Χάρητος

106-75 Αθήνα, Τ. 210-3314105

eMail: info@libron.gr • website: www.libron.gr

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

Συννηθισμένη μέρα	11
Στους καθρέφτες	19
Τα εβδομήντα σεντς	27
Ιαπωνική νότα	33
Ποδήλατο δίχως θέση	37
Αχώνευτη τρέλα	41
Εκεί που οι άνθρωποι	45
Ακόμα στα παλιά	47
Σύμβολα	53
Λάθος εκτίμηση	57
Να μη με χωρά ο τόπος	63
Χαμογέλιο	69
Τρελή στιγμή	75
Πρωταπριλιάς αλήθεια	81
Απομακρύνθηκα	87
Οι αχρείαστοι	95
Φίλοι	103
Όλα μαζί	109
Ανάπηρη αναπηρία	115
Μάνα-και-κόρη	121
Σαν αλήθεια	127
Φρέσκος αέρας	135

Στις μικρές και μεγάλες διαδρομές της ζωής

Συνηθισμένη μέρα

Ή ΤΑΝ ΔΥΣΚΟΛΗ ΑΥΤΗ Η ΜΕΡΑ ΑΠ' ΤΟ ΞΗΜΕΡΩΜΑ της. Κοιτάχτηκα στον καθρέφτη και παρατήρησα τα αξύριστα γένια μου. Τρεις μέρες τουλάχιστον, σκέφτηκα κι άνοιξα τη βρύση. Με την παλάμη μου άπλωσα κι έκανα μια αμήχανη περασιά πάνω τους. Ήθελα τόσο ν' αποφύγω αφρούς και ξυράφια για ακόμα μια φορά, μα σαν μικρά αγκάθια βρήκαν έναν λόγο για τ' αντίθετο. Ακούμπησα στον νιπτήρα και κοίταξα πάλι. *Τα μαλλιά είναι που τελικά προδίδουν την ηλικία μου.* Χαμογέλασα, σταμάτησα το νερό που ήδη άχνιζε και το ανέβαλα.

Στάθηκα στο παράθυρο και άνοιξα να ζησω κάτι απ' την πρωινή αύρα. Το κρύο έτσουζε το δέρμα και ο βοριάς είχε ένα φύσημα που δύσκολα το άντεχες. Έφερνε γύρες τα πεσμένα στη γη κι οι γρίλιες των παραθύρων σφύριζαν σαν δαιμόνια, δίχως σταματημό. Οι περαστικοί

σχεδόν έτρεχαν. Παλτό, σκούφος, γάντια, κασκόλ μέχρι τη μύτη. Ένωσα να κρυώνω μαζί τους. Σιγά μην ασχολούμουν με νερά, σαπουνάδες και πλυσίματα, δικαιολογήθηκα και άφησα το πρωινό ξύρισμα για τον άνεμο. Ετοιμάστηκα, άρπαξα την τσάντα και βγήκα στον δρόμο.

Πρώτη φορά το βαγόνι τού ηλεκτρικού μου φάνηκε τόσο φιλόξενο. Μπήκα πρώτος και διάλεξα την πιο βολική θέση· διπλό κάθισμα, μόνος, απέναντι απ' την πόρτα. Το χειμωνιάτικο πρωινό τούς έκλεισε όλους στα σπίτια, σκέφτηκα.

Πρώτη, δεύτερη στάση και τα πόδια μου άρχισαν να παγώνουν. Σε κάθε άνοιγμα ο βοριάς περνούσε απ' τα αγχωμένα βήματα των επιβατών και ορμούσε κατά πάνω μου. Με μυρμήγκιαζε κι έμοιαζε να μου φωνάζει: «σε ξετρύπωσα και δεν θα μου τη γλυτώσεις. Όσο αξύριστος κι αν είσαι σήμερα, δεν με ξεγελάς». Τα νεύρα μου είχαν σπάσει. Απ' τη μία η μπουκαπόρτα με τον μηχανικό της πάταγο στο κλείσιμο, κι απ' την άλλη αυτός ο βοριάς-κλέφτης, εισβολέας σαν τους ριφιφίδες, να με βρίσκει ακόμα και ανάμεσα απ' τις κλειστές χαραμάδες.

Το μούδιασμα γινόταν όλο και πιο έντονο. Απλώθηκε στους αστραγάλους κι έκανε ν' ανέβει για τα γόνατα. Τα βαριά παπούτσια, οι μάλλινες κάλτσες και το κούνημα των δαχτύλων, δεν βοηθούσαν. Είχε βρει τρόπο να περνά σαν βελονιά στα μαλακά του σώματός μου.

Δύο σταθμούς πιο μετά και δεν το άντεξα. Σηκώθηκα –θυσίασα τη «βολική» μου θέση– και άρχισα να ψάχνω πριν ο κόσμος γίνει πολύς. Δικαιολογήθηκα για το τρέκλισμα ανάμεσα σε όλους και στριμώχτηκα στην πρώτη άδεια που είδα – μακριά απ’ την πόρτα. Δευτερόλεπτα μετά και, λίγο το περπάτημα, λίγο η κίνηση των άκρων, αισθάνθηκα το αίμα να επιστρέφει στα πόδια μου. Έκλεισα τα μάτια και το απόλαυσα.

Σε ένα ξαφνικό ταρακούνημα του τρένου έγεια και την ακούμπησα με τον αγκώνα· κατά λάθος.

«Συγνώμη», της είπα, αλλά ούτε που έδωσε σημασία, παρά μόνο έκανε μια ενστικτώδη κίνηση με το χέρι και συνέχισε να μιλά στο τηλέφωνο. Περισσότερο ήταν έτοιμη για λεκτική επίθεση παρά συζητούσε. Κι όσο το τρένο έτρεχε, τόσο εκείνη ύψωνε τους τόνους. Σκέφτηκα ότι την είχα πατήσει, αλλά ήταν αργά. Έριξα μια γρήγορη ματιά μήπως και υπήρχε αλλού άδεια θέση.

Μιλούσε, όλο μιλούσε και φώναζε. Κι εκεί που πριν είχα παγώσει, τώρα άρχισε το αίμα να μου ανεβαίνει στο κεφάλι. Πού θα πάει, θα το κλείσει.

Τα λεπτά τής ώρας περνούσαν, το ίδιο και οι στάσεις του τρένου. Δίπλα μου κόσμος να μπαινοβγαίνει κι εκείνη να μη σταματά. Την παρατήρησα καλύτερα. Παχουλή και βροντόφωνη, με το κινητό-σκουλαρίκι, τον γιακά όρθιο μέχρι το πρόσωπο και τα λόγια της ν’ αντηχούν σαν καμπάνα.

Ήθελα δεν ήθελα την άκουγα. Και δεν ήταν μόνο ο

τρόπος, αλλά και τα όσα έλεγε.

«Άκουσε, κοριτσάκι μου, να τρως κανονικά. Χρειάζεται και το λίγο κρεατάκι. Αν σε δυσκολεύει, να το περνάς στο μίξερ. Εγώ αυτό κάνω και συντηρούμαι όπως με βλέπεις».

Γούρλωσα τα μάτια και την ξανακοίταξα. Συνέχιζε την πάρλα της σαν λαίμαργες μπουκιές.

«Αυτό που σου λέω εγώ. Αν θες να είσαι καλά, φρόντισε να κάνεις στη διατροφή σου όπως είπαμε. Χρόνια τώρα τα ακολουθώ... Ναι μωρέ, τώρα κάτι μας είπες. Αφού αυτή δεν ξέρει τι της γίνεται».

Προς στιγμή σκέφτηκα ότι μπορεί και ν' άλλαζε θέμα –το ευχήθηκα κιόλας–, μήπως και γλιτώσω το νευρικό γέλιο.

«Άσ' την, που σου λέω! Μένα ν' ακούς. Και στο ξαναλέω, αυτή είναι όλο λόγια, κουταμάρες και το χειρότερο, βρε παιδί μου, σταματημό δεν έχει. Αφού εγώ αποφεύγω να της τηλεφωνώ, γιατί δεν το κλείνει ποτέ. Έχω κάψει για δαύτην τόσα φαγητά... Κι αν έχω πετάξει κατσαρόλες απ' την πάρλα της».

Λίγα μπορούσα να καταλάβω, αλλά κάθε φορά που έκανα να σκεφτώ κάτι, οι λέξεις της ήταν εκεί να με αρπάξουν.

«Και ξέρεις, δεν στο λέω τυχαία. Αυτή να μην την ακούς! Λέει πολλά και τελειωμό δεν έχει. Στόμα δεν κλείνει!»

Έξω απ' το παράθυρο είδα σπίτια να περνούν, δέντρα

να τρέχουν. Και οι σταθμοί να μας περιμένουν. Η φωνή της όμως εκεί.

«Έλα ντε, δεν μιλήσαμε και πολύ. Αλλά κάτσε γιατί σε χάνω τώρα. Άμα κλείσει το ρημάδι από μόνο του, θα σε πάρω μόλις κατέβω».

Με το που είδα κάποιον να σηκώνεται, στόχευσα από μακριά. Δρασκέλισα καθισμένους, έσπρωξα όρθιους συνεπιβάτες –μία κυρία παραμέρισε το ισχνό κορμί της να κάτω– και πρόλαβα. Αισθάνθηκα την ανακούφιση να μου φτιάχνει τη μέρα. *Μακριά από πόρτες και λέξεις που μπάζουν*, σκέφτηκα και άρχισα να υπολογίζω στάσεις μέχρι τη δική μου.

«Σας ευχαριστώ», είπα στη διπλανή μου, αλλά δεν ανταποκρίθηκε.

Το ύφασμα απ' το φουστάνι ήταν γεμάτο σχέδια και ραφές. Έπλεε πάνω στο κορμί της. Μόνο κόκαλα και δέρμα ήταν. Δεν κουνιόταν, δεν άλλαζε ματιά. Φορούσε κλειστές γόβες κι έμοιαζαν δύο νούμερα πιο μεγάλες απ' τους κόμπους των ποδιών της. Ένα λεπτό ζακετάκι έπεφτε στους ώμους σαν σε κρεμάστρα. Απ' το γερασμένο της στέρνο ξεπρόβαλαν οστά και ζάρες. Το ίδιο και στο ολοστρόγγυλο πρόσωπό της· αμέτρητες ρυτίδες και μάτια σαν γυάλινοι βόλοι. Όλα σφιχτοδεμένα κάτω απ' το μουντό μαντίλι. Καθόταν ακούνητη και κοιτούσε μόνο προς τα κάτω. Αραιά και πού έδειχνε να ξαφνιάζεται, έριχνε μια ματιά προς το παράθυρο και μετά πάλι χαμηλά· ήρεμη και αμίλητη.

Στάση. Κόσμος μπήκε, κόσμος βγήκε. Οι θέσεις άλλαξαν επιβάτες κι απέναντί μου βρέθηκε μια νεαρή κοπέλα. Γύρισα στο πλάι τα πόδια –να μην ενοχλώ– και την παρατήρησα. Εντυπωσιακή και όμορφη. Είχε βυθιστεί στον ήχο της μουσικής και απ’ το χαμόγελο στην έκφρασή της φαινόταν να το απολαμβάνει.

Τόπο στα νιάτα, σκέφτηκα και αισθάνθηκα την αντίθεση της ζωής μέσα σε ένα βαγόνι. Από τη μία η κυρία-πάρλα, δίπλα μου η σιωπηλή ύπαρξη κι απέναντί μου η ζωντανή ομορφιά.

«Δεσποινίς;» ακούστηκε για πρώτη φορά η φωνή της διπλανής μου.

Δεν αντέδρασα.

«Δεσποινίς, σας παρακαλώ», επέμεινε.

Δεν πήρε απάντηση. Η νεαρή κοπέλα σιγομουρμούριζε ανέμελη. Γύρισα και την κοίταξα.

«Θέλετε κάτι;» ρώτησα.

«Δεσποινίς μου... σας παρακαλώ, να μου πείτε όταν θα φτάνουμε στον σταθμό της Βικτώριας. Εκεί πρέπει να κατέβω. Να μη χαθώ».

Εμένα κοίταγε, σε μένα απευθυνόταν εξαρχής, εμένα αποκαλούσε έτσι. Δεν ήξερα τι να κάνω. Προς στιγμή κοίταξα ολόγυρά μου από ντροπή. Περίμενε να της απαντήσω.

«Έχουμε ακόμα τρεις στάσεις, κυρία μου», επιστράτευσα την πιο βαριά χροιά της φωνής μου.

«Ευχαριστώ πολύ, δεσποινίς μου. Είστε γλυκύτατη».

Μήπως δεν βλέπει; σκέφτηκα. Αλλά με κοιτά κατάματα, λίγο πριν παραμέρισε για να περάσω και τώρα είμαστε ο ένας δίπλα στον άλλον. Δεν βρήκα λογική και προσποιήθηκα ότι όλα είναι μια χαρά.

Το τρένο συνέχιζε την πορεία του και κρύφτηκα στη σιωπή του μυαλού μου. «Βικτώρια» ήταν η επόμενη στάση και παρ' όλη τη βοή από τις ράγες, η πάρλα τής κυρίας με το κινητό συνέχιζε να ξεχωρίζει.

«Φτάσαμε, δεσποινίς μου! Είδα την ταμπέλα», είπε και με σκούνησε. «Σας ευχαριστώ πολύ».

Άχνα δεν έβγαλα. Σηκώθηκε και σχεδόν γλίστρησε σαν αέρας ανάμεσα απ' όλους προς την έξοδο. Λίγο πριν βγει, στηρίχθηκε στην άκρη της πόρτας, κοντοστάθηκε και γύρισε προς την πλευρά μου.

«Την ευχή μου να έχεις, δεσποινίς», είπε και βούτηξε στον κόσμο που έτρεχε να προλάβει.

Οι πόρτες έκλεισαν και το κούνημα επανήλθε. Η νεαρή απέναντι εξακολουθούσε να είναι βυθισμένη στη μουσική της.

Στον επόμενο σταθμό κατέβηκα – κι ας μην ήταν ο αρχικός προορισμός μου. Ήθελα να βρω έναν καθρέφτη, έστω και κάτι πρόχειρο που να φαίνομαι, δεν με ένοιαζε. Έψαξα να με δω.

Καιρό είχα να κατέβω στη στάση αυτή, αλλά δεν μου φάνηκε να έχουν αλλάξει πολλά. Όλα μύριζαν ίδια και στα πρώτα μου βήματα πέρασα τον δρόμο απέναντι. Θυμήθηκα εκείνο το παλιό καφενείο στη γειτονιά με

τον μεγάλο βενετσιάνικο καθρέφτη. Άνοιξα το βήμα και όταν έστριψα στη γωνία το είδα κλειστό. Λουκέτο. Λίγο πιο δίπλα, το κουρείο είχε αναδουλειές κι αράχνες.

«Να πάρει η ευχή», μουρμούρισα και το πήρα απόφαση ότι θα συνέχιζα με τα πόδια.

Έσφιξα την τσάντα και σήκωσα το παλτό. Το ήξερα, δεν ήταν η τυχερή μου μέρα και φάνηκε από νωρίς. Άπλωσα την παλάμη και χάιδεψα τ' αγκάθια μου. Ένας κρύος αέρας ερχόταν να με ξυρίσει.

Στους καθρέφτες

ΜΑΚΡΙΑ ΤΑ ΠΟΔΙΑ ΜΟΥ, ΤΟ ΙΔΙΟ ΚΑΙ ΤΟΥ ΑΠΕΝΑΝΤΙ. Και με την εύσωμη κυρία δίπλα, ο νεαρός εισβολέας για την τέταρτη θέση στριμώχτηκε για τα καλά. Προσπάθησα να μαζευτώ, αλλά δύσκολα χωράς τα πάντα παντού.

«Ελα... ναι. Τώρα μου το λες; Θα βγω στην επόμενη, τώρα δεν μπορώ. Περίμενέ με εκεί», είπε και με ένταση κατέβασε το κινητό του. Ακούμπησε το κεφάλι του πίσω –όσο πίσω έφτανε– κι έκλεισε τα μάτια. Κάτι παραμίλησε, αλλά δεν κατάλαβα.

Μόλις που είχε προλάβει να βουλευτεί και σηκώθηκε, έβαλε το κινητό στην τσέπη κι έκανε ένα σάλτο απ' τα πόδια της κυρίας. Βρέθηκε ανάμεσα στα μπλεγμένα δικά μας και στο όριο να χάσει την ισορροπία του. Τελευταία στιγμή κρατήθηκε, αλλά όλα είχαν γίνει ένα κουβάρι. Μου ήταν σχεδόν αδύνατο να σηκωθώ. Τα

γόνατά μου είχαν κλειδώσει. Η κούραση από τη δουλειά με είχε αφήσει κακόκεφο, με μια ζάλη περίεργη και με τα ρούχα να κολλούν στο δέρμα μου.

Ήρθε η σειρά μου και ίσα που έκανα λίγο στο πλάι του διαδρόμου, μα δεν αρκούσε. Έπρεπε κι ο απέναντι να βοηθήσει. Καμία κίνηση και τόσα γόνατα μαζί σπάνια τα βλέπεις.

«Συγγνώμη, μήπως μπορείτε;» δίστασε ο νεαρός.

Τίποτα δεν άλλαξε. Στεκόταν ακίνητος, λες και δεν καταλάβαινε. *Συνηθισμένο πλέον αυτό το αντικοινωνικό φρούτο, σκέφτηκα. Θέλουν μόνο να βολεύονται και με την πρώτη ευκαιρία απλώνουν τα πράγματά τους, μαζί και την ξεχειλωμένη αδιαφορία τους.*

Ο νεαρός τον αγνόησε και βρήκε τρόπο. Μια-δυο σκουντιές και ένα μισοπάτημα στην άκρη του παπουτσιού μου, αλλά η δουλειά έγινε.

«Συγγνώμη, κύριε», με κοίταξε. «Είμαι που είμαι λίγο παχουλός, λίγο κι εσείς, οπότε... κάπως μπερδευτήκαμε», είπε και χαμογέλασε.

Το κινητό ήδη χτυπούσε. Απάντησε αυτόματα.

«Δεν μπορούσα, πριν. Είχα μπλεχτεί με έναν παππού... τι να σου εξηγώ τώρα. Κατεβαίνω, λέμε. Περίμενε».

Στάθηκε μπροστά στην πόρτα, σαν τα μικρά παιδιά που βιάζονται να μπουν στο μαγαζί με τα παιχνίδια. Η μύτη του σχεδόν ακουμπούσε το τζάμι.

Παχουλός και παππούς, σκέφτηκα ζορισμένος. Διπλό

το χτύπημα. Από τη μια η ηλικία –ιδιαιτέρη μεταβατική περίοδος–, από την άλλη η εικόνα που έχουν για σένα. Το φύσαγα και δεν κρύωνε. Παππούς και παχουλός.

Άλλο όμως να 'σαι και άλλο να στο λένε. Προσπάθησα να θυμηθώ τον πρωινό καθρέφτη. Κι όσο κάποιιο δικαιολογούνται ότι τους κάνει κοντούς, δήθεν παχουλούς, άλλους ψηλόλιγνους και μύρια άλλα, είναι εκείνη η αμείλικτη εικόνα τής πραγματικότητας που μένει κι ως την ερμηνεύει ο καθένας όπως τον βολεύει.

Κανείς όμως δεν αλλάζει τον εαυτό του, χάθηκα στις σκέψεις μου. Κανείς δεν τον απαρνείται ουσιαστικά και δεν θα ήθελε να είναι διαφορετικός. Βρίσκει τα καλά και τα στραβά και τα καταπίνει, τα σβήνει με τρόπο –έστω και εικονικά– μιας και όλα ανήκουν σε έναν εαυτό που αυτόν πρωτογνώρισε, με αυτόν συγκατοίκησε, μ' αυτόν πορεύτηκε και μ' αυτόν αδελφώθηκε χρόνια για χρόνια. Προσπάθησα να ηρεμήσω λίγο, αλλά η ταχυκαρδία είχε κάνει την εμφάνισή της και οι σκέψεις ήταν πλέον ποτάμι. Από την άλλη, ο καθρέφτης ανακατεύεται και στήνει ψέματα. Αλλάζει την εικόνα που έχει ο καθένας μας και τον κάνει να θέλει να φτιάξει κάτι άλλο. Για να καταλήξουμε να ζούμε μια ζωή όπως είμαστε και μια όπως βλέπουμε–

«Συγγνώμη! Να περάσω».

Ο νέος μας συγκατοικος ήταν φουριόζος. Έκατσε δίπλα μου και στήριξε το κεφάλι στο παράθυρο. Προσπάθησα να βολευτώ και πάλι.

«Συγνώμη! Θα μπορούσα;»

Δεν είχα καταλάβει τι είχε συμβεί και σε δευτερόλεπτα ήταν και πάλι όρθιος, έτοιμος να περάσει. Έκανε λίγο στο πλάι αλλά με ταρακούνησε με τα γόνατά του. *Μα μόλις έκατσε, αγόρι μου, ήθελα να του πω. Τι πάθατε όλοι σας σήμερα;*

Οι απέναντι τον κοίταξαν με αγανάκτηση. Έσπρωξε δυο τρεις όρθιους και έπειτα από λίγο επέστρεψε, με τον ίδιο «ευγενικό» τρόπο. Αυτήν τη φορά δεν ρώτησε. Μόνο πέρασε και κάθισε απότομα.

Λίγο απρεπής, σκέφτηκα, αλλά με τη βουβαμάρα του έχω αποφύγει τα «παππούς» και «παχουλός». Με πήραν τα γέλια.

«Έλα, φίλος. Για πες... ωραία, σπίτι και μετά βολτάρουμε. Πάρε ρε, και τον κοντό να λιώσουμε λίγο στα ξίδια. Οκ, μιλάμε μετά».

Προσπάθησα να τον καταλάβω, αλλά το χάσμα των γενεών και η διαφορετική γλώσσα με δυσκόλεψαν. Προσπάθησα να θυμηθώ πώς τα λέγαμε στην εποχή μας και που πήγαν οι φράσεις του τύπου-

«Φτάνουμε Θησείο; Γαμώτο! Θέλω να κατέβω», είπε και η σκέψη πάγωσε. Έκανε να σηκωθεί. Αιφνιδιάστηκε, αλλά βρήκα τρόπο.

«Όχι παιδί μου», έχουμε τρεις στάσεις ακόμη.

«Οκ, γράψε λάθος», απάντησε κι έγειρε πάλι.

Η πρώτη μου εσωτερική αντίδραση ήταν να αγανακτήσω με τον τρόπο και το ύφος του. *Διάολε, σκέφτηκα,*

άσε να διώξω τις αρνητικές σκέψεις. Τόπο στην οργή.

Κατάπια όσα ήθελα να ξεστομίσω και καθώς πλησιάζαμε στον σταθμό βρήκα την ευκαιρία.

«Νεαρέ, η επόμενη στάση είναι το Θησείο».

Ένα «α, καλά» ψέλλισε και συνέχισε να πληκτρολογεί στο κινητό του με δάχτυλα σαν αστραπή. Ούτε που γύρισε να με κοιτάξει.

«Φτάνουμε στο Θησείο», τον σκούνησα.

Έχωσε το κινητό του στην τσέπη και, λίγο πριν το τρένο σταματήσει, σηκώθηκε έτοιμος να μας καβαλήσει όλους.

«Θα κατέβω κι εγώ», τον πρόλαβα και με όσο πόνο είχα στα πόδια, στάθηκα όρθιος. Φρόντισα να μπω μπροστά του, να γυρίσω την πλάτη και με την τσάντα μου στο χέρι, τον αγνόησα.

Θα πρέπει να πάρει ένα καλό μάθημα, σκέφτηκα και έσπευσα να βγω έξω.

Ο κόσμος ήταν πολύς και οι σκάλες γεμάτες. Προς στιγμή αισθάνθηκα να μπερδεύομαι κι έψαξα τα σημάδια για την έξοδο. Αμάν αυτή η ζαλάδα σήμερα, δεν με-

«Κύριε... σας ευχαριστώ πολύ για πριν», άκουσα από πίσω μου. Γύρισα και τον κοίταξα. Στεκόταν χαμογελαστός -για πρώτη φορά στη σύντομη γνωριμία μας- και με κοίταζε.

«Φύγατε γρήγορα και δεν πρόλαβα. Ευχαριστώ και πάλι».

Προσπάθησα να σκεφτώ, να καταλάβω, να ζητήσω

συγγνώμη. Δεν ήξερα τι ήταν πιο σωστό. Είχα κι αυτές τις διαβολεμένες σκέψεις που με βασάνιζαν. Από την άλλη, εκείνο το βλέμμα του ήταν τόσο διαφορετικό και τόσο ήρεμο, που δεν ήξερα αν τελικά «πήρε το μάθημά του»· αν όντως ήταν μάθημα όλο αυτό που μας συνέβη.

«Να 'σαι καλά, παιδί μου. Στο καλό», απάντησα και τον παρατήρησα που ανέβαινε δυο δυο τα σκαλιά στον σταθμό. Πήρα μια ανάσα και δίχως θυμό, τα ξέχασα όλα. Έσυρα τα βήματα κι εγώ μέχρι να ανέβω στον υπόλοιπο κόσμο.

Στη στάση για το λεωφορείο τα θυμήθηκα απ' την αρχή. Οι δύο νεαροί, οι διαφορετικές συμπεριφορές, οι σκέψεις, ο θυμός· όλα με μπέρδευαν. Κάτι φρέσκο και δικό τους, κάτι αληθινό και τωρινό, κι εγώ να ταλαντεύομαι στο πριν και στο τώρα. Ήταν τόσο διαφορετικοί μεταξύ τους, τόσο «άλλοι» κι εγώ είχα μια τέτοια απόσταση που γινόμουν δέκτης συμπεριφορών κι έβαζα τον δικό μου καθρέφτη μπροστά σε όλα.

Έηρθε το λεωφορείο.

Ο πρώτος νεαρός είχε τη δική του ευγένεια εξ αρχής και μου χάρισε ένα «παχουλός» κι ένα «παππούς», δίχως να τολμήσω λέξη. *Και παχουλός και παππούς.*

Οι πόρτες άνοιξαν.

Ο δεύτερος –πιο αδύνατος από όλους μας– ήταν ξερός, απότομος, αλλά με βρήκε εκείνο το «ευχαριστώ» του στις σκάλες.

Κόσμος κατέβηκε.

Και οι δύο να σπρώχνουν, να βιάζονται, να διεκδικούν, να πατάνε τα κουμπιά στο κινητό τόσο γρήγορα, να ζούνε δίχως όρια.

Σειρά μου να ανέβω.

Ήταν άδειο.

Ευτυχώς, σκέφτηκα και διάλεξα μια θέση. Παράθυρο. Να μην έχω να σηκώνομαι και να σκουντιέμαι.

Έβαλα την τσάντα ανάμεσα στα πόδια και –σαν τον νεαρό– δοκίμασα να ακουμπήσω το κεφάλι μου στο γεμάτο ήλιο τζάμι. Βασανίζομαι άδικα. Μια ζωή μιλάω για τους παλιούς και τους νέους, λες και με τη σκέψη μου αμβλύνω το χάσμα. Μια χαρά ήταν τα παιδιά, με τον τρόπο του το καθένα και με το ύφος του. Εμείς ας προσαρμοστούμε, μόνο εμείς που στήνουμε καθρέφτες παντού, σκέφτηκα και τα έβαλα με μένα – που ήμουν παχουλός, αλλά κυρίως που σκεφτόμουν σαν παππούς.

Στάση. Κόσμος μπήκε. Γέμισε ο τόπος.

«Κύριε, πού θα κατέβετε; Εγώ έχω δυο στάσεις δρόμο», με ρώτησε η ηλικιωμένη πριν καθίσει δίπλα. Της χαμογέλασα και ανταπέδωσε.

Το λεωφορείο ξεκίνησε. Την είδα να στηρίζεται με δυσκολία.

«Καθίστε, θα είμαι μετά από εσάς».

Ακόμα μία γενιά, σκέφτηκα. Κάπου στο ενδιαμέσο είμαι. Καθρέφτης, καθρέφτης.

«Άκουσα στο ραδιόφωνο ότι αυτή η καλοκαιρία του

Νοέμβρη δεν θα πάει σε καλό μας», τραύλισε.

«Ποιος τα λέει αυτά;»

«Τέτοιος καιρός ξυπνά σεισμούς», είπε και μάζεψε τα χείλη της.

Προσπάθησα να την καθησυχάσω, να της εξηγήσω, αλλά επέμενε.

«Όχι, όχι, κάτι θα συμβεί, κάτι θα φέρει!»

Το λεωφορείο είχε ακινητοποιηθεί στην κίνηση. Κόρνες και σκιές απ' τα μηχανάκια που παιδεύονταν να ξεγλιστρήσουν ανάμεσα στους καθρέφτες. Στην απέναντι στοά ένας άστεγος είχε κρυφτεί σε πολύχρωμα σκεπάσματα – λες και ζούσε, δίχως ζωή. Και η ξέχωρη ζέστη της μέρας του Νοέμβρη δεν μπορούσε να κάνει κανέναν να ξεχαστεί, όση απλωσιά και αισιοδοξία κι αν προσέφερε.

Οι σκέψεις μου γύρισαν στα πρόσωπα όλων. Οι νεαροί στο τρένο, τα λόγια τους, το πλησίασμα της διπλανής μου για τον σεισμό και ο ανύποπτος άστεγος που φάνηκε να χάνει τον ήλιο λίγα μέτρα δίπλα του.

Από το παρελθόν να κρατάς τη φλόγα του και να πετάς τη στάχτη, θυμήθηκα ένα ρητό των Ίνκας. Για το μέλλον να μην πάψεις να ονειρεύεσαι, αφού δίχως τον ονειρεμό του, ποτέ δεν θα το βρεις.

Μέρα διαφορετική σε καιρούς, εποχές και γενιές, σκέφτηκα και παρατήρησα για πρώτη φορά την αχνή αντανάκλαση του προσώπου μου στο τζάμι.